

Skräddarsydda yrkesutbildningar för Romer

Sensus tillsammans med en rad olika intressenter har för avsikt att bygga upp ett nationellt projekt kring skräddarsydda yrkesutbildningar för Romer. Vi har tidigare undersökt möjligheterna för ett regionalt ESF projekt och fått ihop ett regionalt partnerskap. Vi har många intressenter i flera av Sveriges regioner och på nationell nivå, därför skulle vi inom ramen för PIACS projektet vilja bygga upp ett nationellt partnerskap och lämna in ett nationellt projekt kring Romer med aktiviteter på flera orter.

ESFs intresse i frågan samt regeringens strategi för romsk inkludering som innefattar en rad olika nationella, regionala och lokala aktörer gör att vi tror att det finns bra förutsättningar att genom en mobilisering via PIACS projektet leverera en bra ansökan.

Under 2010-2011 tog Svenska ESF-rådet fram en handlingsplan kring hur man inom ramen för den nya (2014-2020) programperioden kan använda sig av strukturfonderna för att förbättra romernas situation i Sverige.

Romer är en av de prioriterade grupperna i Europeiska Kommissionens internationella program och är en av de frågorna som prioriteras i Framework for transnational cooperation som förvaltande myndigheterna för strukturfonderna arbetar med att etablera i sina respektive länder.

Bakgrund:

År 2007 tillsatte regeringen en utredning som hade till syfte att se över romernas situation i Sverige. Ett kansli upprättades under namnet Delegationen för romska frågor. Delegationen tillsatte en romsk referensgrupp som tillsammans med olika romska organisationer och andra myndigheter skulle utföra en tre årig utredning kring romernas situation i Sverige. I augusti 2010 avslutades uppdraget och Delegationen för Romska frågor presenterade, sitt betänkande ”Romer rätt – en strategi för romer i Sverige” (SOU 2010:55) där det bland annat tog upp romernas situation på arbetsmarknaden.

Romer lever i ett socialt utanförskap i dagens svenska samhälle. Delegationen för romska frågor uttrycker i sitt betänkande att man beräknar, att bland den romska populationen finns det upp till 90 % arbetslöshet. Det finns en rad olika orsaker till detta:

1. Att de arbetsmarknadsåtgärderna som redan bedrivs inte når den romska gruppen. Detta på grund av att de aktörer som idag bedriver dessa åtgärder saknar ett förtroendekapital hos den romska gruppen och det är en av anledningarna att man inte når gruppen. Dessa aktörer ses inte av den romska gruppen som en tillgång i den processen som leder till att komma in på arbetsmarknaden.

2. Att romska arbetssökande saknar det personliga kontaktnätverket som många arbetssökande från majoritetssamhället har och som ofta är en ingång till olika arbetsplatser. Romer har ett bra nätverk, men enbart inom den romska gruppen.
3. Att romska arbetssökande saknar den humankapitalackumulering, det vill säga utbildning och arbetslivserfarenhet, som krävs för att komma in i den reguljära arbetsmarknaden. Att romer inte fick gå i de svenska skolorna fram till slutet av 50-talet gör att det finns en dålig skoltradition bland den romska gruppen, vilket är en av orsakerna till att många romer har en låg utbildningsnivå (SOU 2010:55). På grund av den höga arbetslösheten och en dålig skoltradition, saknar romer incitament att söka sig till utbildningar som i framtiden kan leda till en anställning.
4. Att det finns En ren diskrimineringsfaktor som gör att romer har 23,7%¹ mindre chans att bli kallade till en arbetsintervju enbart för att de är av romskt ursprung.

Utöver detta ser romska studenter inte vinsten med att investera i en utbildning då det inte ser hur det skulle leda till inträde på arbetsmarknaden, på grund av arbetsgivarnas diskriminerande attityd gentemot den romska gruppen (SOU 2010:55).

I Delegationens för romska frågor betänkande till regeringen, analyserades romska kvinnors särskilda utsatthet utifrån olika perspektiv. Romska kvinnor lever en situation av särskilt utsatthet på grund av en o-jämställd situation inom den romska gruppen, där de än idag är kvinnorna som tar ansvar för det obetalda arbetet i hushållen. Detta skapar ett intersektionalitet där romska kvinnor finner hinder i att komma ut i samhället både på grund av deras etniska tillhörighet och på grund av sitt kön.

Idag är de reguljära utbildningar öppna för alla men eftersom romer befinner sig på en lägre nivå jämfört med majoritetssamhälle, betyder att det blir svårare för romer att tillgodogöra sig denna rättighet, bli antagen och fullfölja en utbildning. Detta i sin tur betyder att romer indirekt inte har samma tillgång till utbildningar som kan leda till att man är kvalificerad för ett arbete i lika utsträckning som majoritetsbefolkningen.

Problemlösning och projektidé

I sin strategi för romsk inkludering (Skr. 2011/12:56), pekar regeringen på att man särskilt ska satsa på metoder för att främja vuxnas utbildning och att man ska se över möjligheterna att anpassa utbildningarna efter individens behov för att tillgodose romers rätt att ta del av utbildningsinsatser.

¹ “Be serious, do you really employ Roma? A field experiment test about discrimination on the labour market”; É Romani Glinda; 2010.

Inom den socialfondsfinansierade projekt Romané Bučá 2011-2014 som ägts av Sensus, har man arbetat med ett flertal metoder och insatser för att minska hindren för att romer ska komma in på den svenska arbetsmarknaden. Med hjälp av projektets följeforskare har man identifierat, att anpassade utbildningar med tydlig yrkesinriktning där det finns en blandning av formellt och informellt lärande, är bland de mest framgångsrika insatserna som gjorts i projektet (Sundh & Svendsen; 2015).

I Romané Bučá har vi arbetat med att skraddarsy utbildningar för romska elever, detta som en positiv åtgärd för att hjälpa romer att komma upp till samma nivå som majoritetssamhället och på så sätt ge romerna tillgång till utbildning och arbete med reella lika villkor som majoritetsbefolkningen.

Bland deltagarna som varit med i dessa insatser har cirka 57 % av deltagarna kommit ut till anställningar som är längre än 3 månader. Av dessa, har de flesta fått anställning på samma arbetsplats där de utförde sin praktik under utbildningstiden.

Utifrån de processer som vi genomfört i Stockholm under 2014 tillsammans med olika intressenter och representanter från målgruppen, har vi kunna identifiera att det finns behov av:

- Både längre och korta utbildningar kring praktiska yrken
- Utbildningar som bygger upp deltagarnas förkunskaper
- Extra stöd under utbildningstiden för att kunna klara sina studier utan att behöva minska på utbildningens kvalitet.
- En tydlig koppling till arbetsplatser, bland annat genom att utbildningen kopplas till arbetspraktik.
- För att deltagarna ska vara motiverade att delta, är det viktigt att skapa utbildningar inom yrkesområden som är attraktiva som deltagarna själva har intresse i.

Tidigare erfarenheter och en framgångsfaktor i projektet Romané Bučá visar på behovet att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv i samordning med olika intressenter, för att lösa samtliga hinder som försvårar deltagarnas etablering på arbetsmarknaden.

Därför är det viktigt att integrera utbildningarna med andra insatser som identifierats som framgångsrika och gett goda resultat, så som:

- Hälsoinsatserna (som regeringen absorberat från Romané Bučá i sin strategi för romsk inkludering och gett ett särskilt uppdrag till MUCF under 2014 och 2015 samt genom ett uppdrag till socialstyrelsen A2014/1285/Disk)
- Samhällsinformation
- Hushållsekonomi
- Coachning och arbetspraktik
- Romska Brobyggare inom socialtjänst (som regeringen absorberat från Romané Bučá i sin strategi för romsk inkludering A2014/1285/Disk)

Samarbetspartners som visat intresse om att vara med i partnerskapet:

- Sensus Stockholm Gotland

- Sensus Göteborg
- Sensus Malmö
- Stiftelsen Stockholms Folkhögskola
- Haninge kommun
- Södertälje kommun
- Botkyrka Kommun
- Stockholm (arbetsmarknadsförvaltningen och 3 stadsdelsförvaltningar)
- Arbetsförmedlingen Globen
- Arbetsförmedlingen nationellt
- È Romani Glinda
- Malmö kommun
- Göteborg Kommun
- Linköping kommun
- Länsstyrelsen i Stockholm

Givetvis kommer flera att tillkomma under förberedande av ansökan.

Kontakt

Rosario Ali

Mejl: rosario.ali@sensus.se

Tel: 08 615 57 58